

Girişimcilik Dersinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

Muhammet YÜKSEL¹

¹ Öğr. Gör. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Terme Meslek Yüksek Okulu, muhammet.yuksel@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6099-0160

Öz: Bu çalışmada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Terme Meslek Yüksekokulu'nda öğrenimlerine devam eden öğrencilerin girişimcilikle ilgili düşünceleri ve girişimcilik dersi sonunda değişim seyirleri demografik değişkenler açısından araştırılmaktadır. Çalışmada, 116 öğrencinin girişimcilik eğitimlerindeki değişimleri incelemek için anket uygulaması yapılmıştır. Anket verileri, ön test ve son test puanlarının her ikisinin de normal dağılım gösterdiğinden ön test ve son test puanlarının karşılaştırılmasında eşleştirilmiş t testinden; puanların cinsiyet, anne mesleğine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden; anne öğrenim durumu, büyüdüğü yer, öğrenim gördüğü bölüm, baba öğrenim durumu, baba mesleği ve aile gelir durumuna göre karşılaştırılmasında tek yönlü ANOVA testinden yararlanılarak veriler analiz edilmiştir. Analizler sonucunda girişimcilik ölçeği puanlarının katılımcıların cinsiyetine göre anlamlı farklılık gösterdiği, erkek katılımcıların girişimcilik puanının, kadın katılımcıların puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda girişimcilik ölçeği puanlarının okuduğu bölüme, büyüdüğü yere, anne ve baba öğrenim durumuna, anne ve baba mesleğine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, girişimcilik ölçeği ön test puanları ile son test puanları arasında ise anlamlı farklılık olduğu, eğitim sonrası girişimcilik ölçek puanı, eğitim öncesi puana göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Eğilimi

Jel Kodları: M10, L26, O15

The Effect of Entrepreneurship Course on Entrepreneurship Tendency: A Study on Vocational School Students

Abstract: In this study, the thoughts of the students who continue their education in Ondokuz Mayıs University Terme Vocational School about entrepreneurship and the course of change at the end of the entrepreneurship course are investigated in terms of demographic variables. In the study, a questionnaire was applied to examine the changes in the entrepreneurship tendencies of 116 students. Since both pre-test and post-test scores were normally distributed, paired t-test was used to compare pre-test and post-test scores; independent two-sample t-test was used to compare scores according to gender, mother's occupation; one-way ANOVA test was used to compare scores according to mother's education status, place of growing up, department of education, father's education status, father's occupation and family income status. As a result of the analyses, it was determined that the entrepreneurship scale scores differed significantly according to the gender of the participants, and the entrepreneurship score of male participants was significantly higher than the score of female participants. At the same time, it was determined that the entrepreneurship scores did not differ significantly according to the department they studied, where they grew up, their mother's and father's education level, and their mother's and father's occupation. In addition, it was concluded that there was a significant difference between the pre-test and post-test scores of the entrepreneurship scale, and the post-training entrepreneurship scale score was significantly higher than the pre-training score.

Atıf: Yüksel, M. (2025). Girişimcilik Dersinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Fiscaeconomia*, 9(3), 1718-1737. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1648996>

Geliş Tarihi: 28.02.2025
Kabul Tarihi: 06.06.2025

Telif Hakkı: © 2024. (CC BY) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurship Education, Entrepreneurship Tendency

Jel Codes: M10, L26, O15

1. Giriş

Endüstriyel devrimler sonrası bilgi çağına dönüş oldukça hızlı gerçekleşmiştir. Yüzyıllar boyunca yaşanan ekonomik ve toplumsal değişimler endüstriyel devrimler sonrası çok kısa zamanda gerçekleşmiş olup, bu değişimler her açıdan ekonomik kalkınmanın alternatif yollarının bulunmasına olanak sağlamıştır. Ülkelerin kalkınması ve büyük ekonomik kazanımları için girişimciler, devrimler sonrası önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmışlardır. Girişimcilik, yeni örgütsel yapılanmalarını, üretim sistemlerini ve iş yaptıkları çevrelerin ilişkilerini yeniden düzenleme süreci olurken, esnek ve çevikliğin örgütler açısından gerçekleşmesi için bilgi teknolojilerini etkin kullanabilme yeteneği olarak da kabul edilebilmektedir (Thornton, 1999, s. 22; Bozkurt, 2022, s. 225). Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ise bu tür yetenekler oldukça önemsenmekte ve devlet eli ile bu tür girişimlere teşvikler verilmektedir (Özsungur, 2020, s. 373-375). Girişimcilere teşvikler verilmesinin önemli nedenlerinden biri ise ekonomik katkılarının yanı sıra bölgesel ve küresel bazda istihdam sorunlarına çözümler üretebilmeleridir (Widana & Darma, 2021, s. 226).

Bulut & Arslan (2014) Üniversitelerde Girişimcilik Eğitimi adlı çalışmalarında bireylerde girişimcilik ruhunun kazanılmasında yerel ve ulusal yönetimlerin yanı sıra politika yapıcılarının ve uluslararası örgütlerin üzerinde önemle durduğu bir paradigma olduğunu belirtmektedir (Bulut & Arslan, 2014, s. 2). Bu amaçla ülkemizde girişimcilik eylemlerinin desteklenmesi ve yeni girişimcilerin kazanılması adına birçok çalışmalar yapıldığı bilinmektedir (Önel, 2018, s. 257-260). Özellikle devletin girişimci adaylarına gerek eğitimsel gerekse ekonomik destek veren etkin bir kuruluşu olan KOSGEB'in (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) yanı sıra başta üniversiteler ve çeşitli eğitim kurumlarının da bu çabalara ortak oldukları görülmektedir. YÖK (Yükseköğretim Kurulu) ise son yıllarda aldığı kararlar ile girişimcilik ve yapay zekâ ile ilgili bölümsel çalışmaları desteklemekte ve bu konularda tüm fakülte ve meslek yüksekokullarında derslerin verilmesini teşvik etmektedir. Bu teşviklerin önemli bir nedeni ise sadece bölümsel bazda ekonomi ile ilişkili bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin değil, aynı zamanda farklı bölümlerde de öğrenim gören öğrencilerin bu eğitimleri almaları sonucu girişimciliğin bir tercih olarak görebilmelerine olanak sağlanmasıdır.

Birçok kurumsal yapılar tarafından verilen girişimcilik eğitiminin üniversiteler tarafından da verilmesi, kendi bünyelerinde öğrenim gören öğrencilerin teorik bilgilerinin yanı sıra girişimcilik ruhlarının ortaya çıkarılmasına imkân sağlamaktadır (Oosterbeek vd., 2010, s. 445; Uygun & Güner, 2016, s. 38-39). Araştırmalar sonucu ortaya çıkan veriler üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimlerin girişimcilğe yönelik farkındalığı ortaya çıkardığıdır. Birer girişimci adayı olan öğrencilerin girişimcilik eğitimleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkilerinin doğru bir biçimde kurgulanabilmesi için katılımcıların aynı olması ve eğitim öncesi ile eğitim sonrası dikkate alınarak araştırma yapılması gerekmektedir. Bu amaç ile çalışmada ülkelerin ekonomik kalkınma, gençlerin istihdamlarına yardımcı olma ve sosyal ilerlemenin ana etkenlerinden biri olarak kabul edilen girişimcilik eğiliminin Meslek Yüksekokulu öğrencileri açısından ele alınması ve incelenmesi amaçlanmaktadır. Mesleki seçimlerinin belirlenmeye başladığı ve kariyerlerine yönelik planlamaların yapıldığı bir dönemde farklı bölümlerde öğrenim gören Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin oluşmasında aldıkları eğitimin ne derece etkin olabileceği araştırılmaktadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Terme Meslek Yüksekokulu'nda öğrenimlerine devam eden öğrencilerin girişimcilik ile ilgili düşüncelerini ve girişimcilik dersi sonunda değişim seyrini belirlemek bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Girişimcilik eğitimi üzerinde daha önce yapılmış çalışmalar bulunmakla birlikte girişimcilik eğitiminin öğrenciler üzerindeki girişimcilik eğilimlerini etkilediği ortaya çıkmaktadır (Alashti & Shiva, 2020, s. 2479-2480; Şen & Keskin, 2024, s. 82-83; Ercan, 2025, s. 579). Ancak bu çalışmada temel olarak ele alınan eğitimin dışında girişimcilik eğilimini etkileyen diğer faktörlerin (büyüdüğü yer, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, anne mesleği,

baba mesleği ve aylık gelir) dikkate çok alınmadığı görülmektedir (Balaban & Özdemir, 2008; Seçgin, 2020, s. 811). Çalışma bu açıdan diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Girişimcilik

Girişimcilik toplumların ekonomik kalkınmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu rol, kamusal ve ekonomik özerkliğe sahip birçok yapı tarafından kavramın ilgi çekmesine neden olmaktadır (Phan, 2004, s. 618-620; Brown & Thornton, 2013, s. 403-405; Akca, 2020, s. 81). Girişimci, bir amaca ulaşmak için gerekenleri yenine getiren ve bu süreci iyi yöneten kişi olarak tanımlanabilirken, girişimcilik daha çok risk alınarak yapılan yenilikler süreci olarak da açıklanabilir. Girişimcilikte temel anlayış fırsatları değerlendirmek ya da rekabet avantajı elde etmek için yenilik yapmaya yönelik alınacak risklerin bütünü olarak görülmektedir (Mcdaniel, 2000, s. 280). Bozkurt (2022) girişimciliği, bireylerin ya da örgütlerin yenilik yapma yeteneklerindeki fırsatları yakalamadaki kararlılık olarak açıklamaktadır (Bozkurt, 2022, s. 225). Girişimcilik eylemleri ekonominin önemli dinamiklerinden biri olmakla birlikte bu faaliyetleri gerçekleştiren girişimciler ise toplumların kalkınması ve refaha ulaşmasında önemli bireyler olarak görülmektedir. Girişimcilik faaliyetini gerçekleştirecek bireylerde ise vizyonerlik, etkili iletişim, kararlılık, risk almak, sabırlı olmak, yenilikçilik ve liderlik gibi bazı özellikler bulunması gerekmektedir (Harrison & Leitch, 1994, s. 112-115; Yolcu, 2017, s. 183; Yüksel & Karavardar, 2022, s. 195-197). Girişimciler, yenilikçi fikirler geliştiren, bu fikirleri uygulayan ve piyasa ihtiyaçlarına uygun ürün veya hizmetler sunan bireylerdir (Colbert, 2003, s. 32-33; 112-115).

Girişimcilik, risk almak suretiyle yeni iş fırsatları meydana getirme süreci olarak tanımlanabildiği gibi, girişimci; sadece yeni bir işletme kuran kişi değil, aynı zamanda mevcut iş modellerini yenileyen veya geliştiren bireyler olarak tanımlanabilir. Bu konularda özgü çalışmalara sahip olan Peter Drucker girişimciliği "fırsatları değerlendirme sanatı" olarak tanımlamaktadır (Dorin & Alexandru, 2014, s. 445). Bu anlamda girişimciler; kaynakları etkin bir şekilde kullanarak yenilikler yapan ve toplumsal ihtiyaçlara karşılık cevap veren kişiler olarak da tanımlanabilir.

Girişimcilerin göstermiş oldukları faaliyetlere ise girişimcilik denilerek, girişimcilik eyleminde bulunacak bireylerde birtakım spesifik özellikler bulunması gerekirken bu özelliklerden bazıları şu şekilde açıklanabilir (Bekar & Korkut, 2006, s.118-120; Marvel vd., 2016, s. 560-563; Shekar vd., 2018, s. 1062-106):

Buluşçuluk: Girişimin en temel unsurlarından biri buluşçuluktur. Yeni fikirlere sahip olmak ve onları somut hale getirmek için gerekli olan düşünsel süreçtir.

Risk Alma: Girişimci olmak risk almayı gerektirir. İş dünyasında belirsizliklerle dolu ortamda karar vermek zorunda kalan girişimler için risk analizi kritik öneme sahiptir.

İnovasyon: Rekabette bir adım önde olabilmek için sürekli inovasyon yapmak gerekir; bu anlayış süreçlerde, hizmetlerde, pazarlamalarda ve ürünlerde geçerlidir.

Pazar Bilgisi: Başarılı girişimler hedef pazarın ihtiyaçlarını anlamak zorundadır; müşteri beklentilerini tahmin etmek ve bilebilmek girişimcilik için oldukça önemlidir.

Kaynak Yönetimi: Girişimcilikte, insan gücü, finansman gibi kaynakların etkin yönetimi başarıya ulaşmanın anahtarlarından biridir.

Girişimcilik aynı zamanda işletme dünyasında önemli bir rol oynamaktadır ve ekonomik büyümenin temel motorlarından biri olarak kabul edilmektedir (Yolcu, 2017, s. 183). Girişimcilik faaliyetleri, ekonomik büyümeyi desteklediği gibi istihdam imkânı sağlamakla işsizlik sorunlarına çözümler üretebilmektedir (Yüksel & Karavardar, 2022, s. 195-197). Yine yeni fikirlerin ortaya çıkmasına olanak tanıyarak mevcut pazarlarda rekabeti artırmakta ve sosyal sorunlara yenilikçi çözümler üreterek toplumsal fayda sağlamaktadırlar (Mcdaniel, 2000, s. 280). Ayrıca pazar dinamiklerini değiştirerek daha fazla alternatifi tüketicilere sunmakla birlikte, bireylerin kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerine imkân vermektedir (Bekar & Korkut, 2006, s. 118-120).

Girişimcilik faaliyetler aynı zamanda örgütlerin yapısına, hedeflerine ve iş yapma alanlarına göre farklılık göstermektedir. Bu bağlamda girişimcilik faaliyetleri belirli alanlarda çeşitlenmekle birlikte bu çeşitlenme şu şekilde belirtilebilir (Kayalar & Yıldız, 2017, s. 55-56; Diandra & Azmy, 2020, s. 236-238); *Küçük (mikro) Girişimcilik*, bunlar genellikle yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan küçük ölçekli ticari işletmelerdir. Daha çok düşük sermaye ile başlatılır ama toplumsal ihtiyaçları karşılama açısından büyük öneme sahiptirler (Özbey & Yıldız, 2022, s. 122). *Yenilikçi Girişimcilik*, yeni fikirler veya mevcut ürünlerin iyileştirilmesi üzerine odaklanmakta olup (Tang & Koveos, 2004, s. 163-164), teknoloji tabanlı start-up'lar bu gruba giren girişimcilik türleridir. *Sosyal Girişimcilik*, toplumsal sorunlara çözüm bulma amacı taşımakla birlikte kar elde etmekten ziyade sosyal etki oluşturmak hedeflenmekte, temel amacı eğitim, sağlık gibi alanlarda projeler geliştirmektir (Phillips vd., 2015, s. 430). *Franchising (Bayilik) Girişimcilik*, belirli bir marka veya ürünün kullanım hakkının satın alınarak, bireylerin kendi işini kurmalarına yardımcı olmakta, çalışma yöntemi ise Franchisor (marka sahibi) tarafından sağlanan eğitim ve pazarlama desteği ile oluşmaktadır (Ketchen vd., 2011, s. 584). *Online/Dijital Girişimcilik*, internet üzerinden faaliyet gösteren girişimler olmakla birlikte, modern ekonomik koşullara uyum sağlayarak e-ticaret gibi alanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, dijital dönüşüm sayesinde pek çok sektörde geleneksel yöntemlerden uzaklaşarak, bu tarz online platformlara geçilmektedir (Nambisan, 2017, s. 1030-1032). Bu çeşitlilik, girişimin yapısına, sektöre ve hedeflere bağlı olarak değişiklik göstermektedir ve her biri farklı stratejiler gerektirebilir. Her türün kendine özgü avantajları ve zorlukları vardır; dolayısıyla başarılı bir girişimcilik faaliyeti için hangi türde çalışma alanının olduğu ve bu alanda nelerin gerekliliği konusunda bilgi sahibi edinmeleri gerekmektedir (Diandra & Azmy, 2020, s. 236-238).

Girişimcilik, ekonomik kalkınmadan sosyal değişime kadar birçok alanda etkisini hissettiren önemli bir kavram olmakla birlikte, gelişen teknoloji ile birlikte giderek çeşitlenen yöntemler sayesinde bireylere ve örgütlere yeni fırsatlar doğmakta ve bireyler ile örgütlerin kendi potansiyellerine ulaşmalarına imkân doğmaktadır (Yüksel & Karavardar, 2022, s. 194). Günümüzde yaşanan değişimler kullanıcı odaklı düşünüşün benimsenmesiyle beraber, bireylerin ve örgütlerin yalnızca kendileri değil çevrelerine katkıda bulunması ve kolektif çalışmaların yapılabilmesine imkân sağlayabilmektedir. Bu açıdan girişimcilik bireysel faydalanmanın yanı sıra toplumsal yararları olan önemli konulardan biri olarak kabul edilebilir.

2.2. Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik, bireylerin yeni iş fikirleri geliştirme, bu fikirleri hayata geçirme ve mevcut pazarları dönüştürme yeteneğidir (Akca, 2020, s. 81). Günümüzde ekonomik büyümenin ve inovasyonun temel motorlarından biri olarak kabul edilen girişimcilik, sadece iş dünyasında değil, aynı zamanda toplumsal gelişim açısından da önemli bir rol oynamaktadır (Brown & Thornton, 2013, s. 403-405). Girişimcilik eğitimi ise, bireylerin girişimci olma potansiyelini belirleyen psikolojik ve sosyal faktörler bütünü olarak tanımlanabilir (Bilge & Bal, 2012, s. 132-134). Girişimcilik eğiliminin temel bileşenleri arasında risk alma isteği, yenilikçilik, öz yeterlilik inancı ve kararlılık gibi unsurlar bulunmaktadır (Martin, 1995, s. 473-474). Risk alma isteği; belirsizlikler karşısında cesur davranabilme kapasitesini ifade ederken; yenilikçilik ise mevcut ürün veya hizmetlerdeki eksiklikleri görüp bunlara çözüm önerileri sunabilmeyi kapsamaktadır (Uygun vd., 2012, s. 146-148). Öz yeterlilik inancı ise bireyin kendi yeteneklerine olan güvenini ifade eder ki bu da girişimde bulunma kararını etkileyen kritik bir faktördür (Arseven, 2016, s. 65-69).

Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de son yıllarda girişimciliğe olan ilgi giderek artmaktadır. Girişimciliği teşvik eden çeşitli devlet destekleri ve özel sektörün sağladığı fonlar sayesinde birçok genç insan kendi işlerini kurma konusunda cesaretlenmiştir. Ancak başarılı bir girişimin arkasında sadece finansal destek değil; aynı zamanda doğru eğitim ve mentorluk hizmetlerinin de bulunması gerekmektedir (Duran,

2018, s. 70). Girişimcilik eğilimi olan kişiler genellikle risk almaya istekli, yenilikçi düşünce yapısına sahip ve fırsatları değerlendirme konusunda proaktif davranan bireylerdir. Aynı zamanda bireylerin girişimcilik eğilimlerini risk alma, yenilikçi olma, kararlılık ve azim gibi kişilik özelliklerinin yanısıra daha önceki tecrübelerini belirten deneyimleri ve eğitimleri, ekonomideki değişimler ve yeni fırsatların meydana gelmesi sonucu oluşan pazar fırsatları, finansal kazançlar, bağımsızlık arayışları, toplumsal katkılar gibi motivasyonlar ile kültürel faktörler ve aile ile sosyal çevresi etkilemektedir (Marcu vd., 2012, s. 475; Asuman, 2014, s. 42-45; Alashti & Shiva, 2020, s. 2479-2480). Girişimcilik eğilimini artırmak için çeşitli stratejiler uygulamak mümkün olmakla birlikte, eğitim programlarına katılmak, mentorluk ilişkileri kurmak veya iş ortamlarında aktif rol almak gibi yöntemlerle bu eğilim geliştirilebilir. Ayrıca, bireylerin her türlü yenilikçi düşüncelerini geliştiren aktiviteler de girişimcilik eğimi açısından oldukça önemlidir.

Eğitim, girişimciliğin gelişimine ve eğilimine katkıda bulunan önemli bir faktör olmakla birlikte, iş yönetimi veya girişimcilikle ilgili alanlarda alınan eğitimler, bireylerin stratejik düşünme becerilerini geliştirmekte finansal okuryazarlığı artırmakta ve pazarlama bilgisi kazandırmaktadır (Uygun vd., 2012, s. 146-148). Ayrıca stajlar veya benzeri deneyimler; gerçek dünya ile kurulan bağlantılar sağlayarak piyasa dinamiklerini anlamaya yardımcı olmaktadır. Yine aile yapısı da bireylerin girişimciliğine yön veren unsurlar arasındadır (Arseven, 2016, s. 65-69). Aile içinde girişime verilen destek veya başarılı bir örnek teşkil eden aile üyeleri sayesinde çocuklar daha fazla cesaretlenebilirken, bunun yanı sıra sosyal çevre de güçlü bir etki oluşturabilmektedir. Ayrıca benzer hedeflere sahip kişilerle oluşturulan sosyal ilişkiler ise bireylerde hem motivasyonu artırmakta hem de bilgi paylaşımına zemin hazırlamaktadır (Molina, 2020, s. 1-3). Yine ekonominin sürekli değişiyor olması; yeni fırsatların doğmasına neden olmakla birlikte, bireylerin bu fırsatları fark etmeleri ve değerlendirebilmeleri için proaktif olmaları gerekmektedir. Özellikle teknoloji alanındaki gelişmeler ya da toplumsal değişimler yeni iş modellerinin ortaya çıkmasına yol açmakta bu da bireyleri girişimcilik faaliyetlerine daha hızlı ve kolay hazırlanmasına yardımcı olmaktadır (Bakırtaş & Tekirşen, 2006, s. 126-128). Ayrıca, birçok insanı girişimde bulunmaya sevk eden motivasyon kaynakları olmakla birlikte, finansal bağımsızlık arzusu, kendi işini kurmanın getirdiği özgürlük duygusu ya da toplumsal fayda sağlama isteği bunlardan sadece birkaçıdır. Bu motivasyonlar bireylerin girişimcilik hedeflerine ulaşmasında büyük rol oynamaktadır (Mitchell, 2019, s. 170; Aksoy vd., 2019, s. 110-113). Ayrıca, girişimcilik yönelimlerde kültürel faktörler de göz ardı edilmemelidir. Bir toplumun genel olarak nasıl bir ekonomik yaklaşımı olduğu veya ne kadar yenilikçi olduğu gibi unsurlar bireylerin girişimde bulunma konusundaki eğilimlerini etkilerken; cesaretlendiren politikalar ise bu durumu destekleyebilmektedir (Ersoy, 2010, s. 72-75).

Girişimcilik eğilimini artırmak mümkün olduğu gibi adaylarda bunun için gerekli yetkinlikleri kazanma sorumluluğu bulunmaktadır (Alashti & Shiva, 2020, s. 2479-2480). Eğitim programlarına katılmak, mentorluk ilişkileri oluşturmak veya yenilikçi düşünmeye yönelik aktivitelerde yer almak gibi adımlar bu sorumlulukları yerine getirmek amacı ile uygulanan adımlar olarak kabul edilebilir (Uygun vd., 2012, s. 146-148). Girişimde bulunmayı düşünen herkesin kendine güvenmesi, sürekli öğrenmeye açık olması ve çevresinden ilham alması oldukça önemli olmakla birlikte, başarıya giden yolda her engel aynı zamanda öğrenme fırsatıdır verebilmektedir (Marcu vd., 2012, s. 475). Önemli olan girişimcilik özelliği olarak kabul edilen zorlukları ya da krizleri fırsata çevirebilmektir.

Girişimcilik eğilimi aynı zamanda bireylerin iş dünyasında başarılı olabilmeleri için gerekli olan motivasyon ve yeteneklerin birleşimidir. Türkiye’de girişimciliğe yönelik artan ilgi ve destekler, genç nesillerin bu alanda daha aktif rol almalarını sağlamaktadır (Duran, 2018, s. 70). Ancak, sürdürülebilir başarı için eğitim, mentorluk ve toplumsal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu sayede girişimcilik ruhu yalnızca geçici bir heves olmaktan çıkıp kalıcı bir değer haline dönüşebilecektir (Yolcu, 2017, s. 183; Mitchell, 2019, s. 170; Yüksel & Karavardar, 2022, s. 195-197).

2.3. Girişimcilik Eğitimi ve Önemi

Değişen ve yenilenen günümüz dünyasında, ekonomik gelişme ve toplumsal ilerleme bağlamında girişimcilik, vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir (Mcdaniel, 2000, s. 280). Girişimciliğin sadece yeni iş fikirleri üretmekle kalmayıp, aynı zamanda yenilikçi çözümler bulmak, istihdam oluşturmak ve ekonomik büyümeyi desteklemek gibi birçok kritik rolü bulunmaktadır (Audrestsch, 2012-756). Girişimci kişiliğe sahip bireyler, genellikle yenilikçi düşünceye sahip olmalı ve risk alma yeteneğine sahip olmalıdırlar (Harrison & Leitch, 1994, s. 112-115; Yolcu, 2017, s. 183). Bu tarz yetenekler ise bazen doğuştan gelmekle birlikte bazen ise sonradan çeşitli eğitimler ile kazanılabilmektedir. Bu anlamda girişimcilik eğitimi, bireylerin bu alandaki bilgi ve becerilerini geliştirmek için önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Toplumsal ve ekonomik kalkınma açısından girişimcilik eğitiminin önemi birkaç temel faktörden oluşmaktadır (Yelkikalan vd., 2010, s. 52-55; Alashti & Shiva, 2020, s. 2479-2480). Bu eğitimler, ilk olarak, bireylere girişimci olmak için gerekli olan temel bilgi birikimini sunarken (Aksoy vd., 2019, s. 110-112), girişimci adayları eğitim programları ile iş planı hazırlama, piyasa analizi yapma, finans yönetimi gibi konularda bilgi edinebilmektedirler. Bu tür bilgilerle donanmış olan bireyler, bu sayede kendi işlerini kurma konusunda daha bilinçli adımlar atabilmektedirler (Audrestsch, 2012, s. 756). İkinci olarak, girişimcilik eğitimi kişisel gelişime katkıda bulunmaktadır. Eğitim süreçleri sayesinde katılımcılar eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilmekte; problem çözme yeteneklerini artırabilmekte ve liderlik özelliklerini güçlendirebilmektedir. Bu tarz yetkinliklere sahip girişimciler ise sadece başarılı birer girişimci değil; aynı zamanda toplumda olumlu etki yaratan bireyler olarak da görülebilmektedirler (Henry vd., 2005, s. 99-102). Üçüncü olarak, girişimcilik eğitiminin sosyal etkisi de göz ardı edilmemeli ve girişimler toplumun çeşitli ihtiyaçlarına yanıt verebilirken; kadınların iş gücüne katılımını artırmak veya gençlerin istihdam edilmesine yönelik fırsatlar sunmak gibi önemli sosyal değişimleri teşvik etmektedir (Johansen & Schanke, 2013, s. 357-360). Bu nedenle eğitim programları aracılığıyla yetiştirilen girişimler toplumda genel refah düzeyini yükseltmektedir.

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte dijitalleşmenin girişimcilik alanında yarattığı fırsatlar da oldukça fazladır. Girişimcilik eğitimi, bireylerin bu değişime ayak uydurmasını ve dijital platformlarda başarılı olabilmesini sağlamaktadır (Aurik & Astri, s. 2018, s. 3-5). Özellikle genç nesillerin teknolojiyle iç içe büyümesi ise onlara girişimcilik dünyasında yeni fırsatlar sunmaktadır. Bu nedenle, eğitim programları içerisinde dijital pazarlama, sosyal medya yönetimi ve e-ticaret gibi konuların yer alması önemlidir. Girişimcilik eğitiminin sağladığı bir diğer önemli avantaj ise sosyal ağ oluşturma imkanının olmasıdır (Özdemir, 2016, s. 226-227). Eğitimler sırasında katılımcılar, benzer hedeflere sahip diğer bireylerle bir araya gelerek iş birlikleri geliştirebilmektedirler. Bu tür bağlantılar, girişimcilerin işlerini büyütmelerinde veya zorluklarla başa çıkmalarında büyük destek sağlayabilmektedir.

Gelecekte başarılı girişimcilik faaliyetlerinin temellerinin atılmasında eğitim sisteminin de önemli rol oynayacağı aşikâr olup gençlere yönelik teşvik edici politikaların uygulanması gerekmektedir. Hedef odaklı düşünebilen, yenilikçi yeteneklerini hayata geçirebilen bireylerle zenginleşecek olan dünya ekonomisinde, girişimciliğin yeri her zaman vazgeçilmez olacaktır (Bulut & Arslan, 2014, s. 5-7). Girişimler için gerekli bilgi birikimini edinmek amacıyla üniversitelerde sunulan girişimcilik dersleri ve yarışmaları, bu anlamda büyük önem taşımaktadır. Genel kabul görülen eğitim sistemlerinin yanı sıra bu konuda toplumsal kültür yaklaşımlarında da değişiklikler yaşanmaktadır. Geleneksel çalışma anlayışının yerini almaya başlayan girişimcilik ruhu, genç nesillerin kariyer hedeflerini şekillendirmekte önemli bir rol oynamakta, gençlerin yenilikçi düşüncelerle kendi iş fırsatlarını yakalamalarına olanak sağlamaktadır (Aurik & Astri, 2018, s. 3-5).

Ayrıca, ülke ekonomisinin güçlenmesi için girişimcilerin desteklenmesi gerekmektedir. Devletler ve özel sektör tarafından yapılan yatırım ve teşviklerle girişimci yetiştirme programları yaygınlaştırılmalıdır (Johansen & Schanke, 2013, s. 357-360). Bu sayede daha fazla insan kendi işini kurma cesaretini bulacak ve ekonomik kalkınmaya

katkıda bulunacaktır (Mcdaniel, 2000, s. 280). Girişimcilik eğitimi sadece bireylerin kendi potansiyellerini keşfetmelerine yardımcı olmakla kalmaz; aynı zamanda toplumsal refahı artırarak, ekonomik gelişmeyi destekler. Bireylere bilgi sunmanın yanı sıra kişisel gelişime katkıda bulunur ve sosyal değişimleri teşvik eder. Girişimler aracılığıyla meydana gelen istihdam olanakları ile toplumların daha sürdürülebilir bir geleceğe ulaşmasına katkı sağlanabileceği için eğitim politikalarının bu yönde güçlendirilmesi gerekmektedir (Henry vd., 2005, s. 99-102).

3. Metodoloji

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, örnekleme, amacı, problemi, hipotezleri, veri toplama yöntemi ve verilerin analizleri yer almakla birlikte, analizler sonucu elde edilen bulgular açıklanmaya çalışılmaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı, Problemi ve Hipotezler

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde girişimcilere ve girişimci adaylarına birçok konuda destekler verilmesi gerekmektedir. Girişimci yeteneklerine sahip bireyler önemsenmeli gerek devlet eli ile gerekse özel finansman destekleriyle teşvikler verilmedir (Özsungur, 2020, s. 373-375). Özellikle devletin girişimci adaylarına gerek eğitimsel gerekse ekonomik destek veren etkin bir kuruluşu olan KOSGEB'in (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) yanı sıra başta üniversiteler ve çeşitli eğitim kurumlarının da bu çabalara ortak oldukları görülmektedir. YÖK (Yükseköğretim Kurulu) ise son yıllarda aldığı kararlar ile girişimcilik ve yapay zekâ ile ilgili bölümsel çalışmaları desteklemekte ve bu konularda tüm fakülte ve meslek yüksekokullarında derslerin verilmesini teşvik etmektedir. Girişimcilere teşvikler verilmesinin önemli nedenlerinden biri ise ekonomik katkılarının yanı sıra bölgesel ve küresel bazda istihdam sorunlarına çözümler üretebilmeleridir (Widana & Darma, 2021, s. 226). Çalışmada ülkelerin ekonomik kalkınma, gençlerin istihdamlarına yardımcı olma ve sosyal ilerlemenin ana etkenlerinden biri olarak kabul edilen girişimcilik eğitiminin Meslek Yüksekokulu öğrencileri açısından ele alınması ve incelenmesi amaçlanmaktadır. Mesleki seçimlerinin belirlenmeye başladığı ve kariyerlerine yönelik planlamaların yapıldığı bir dönemde farklı bölümlerde öğrenim gören Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin oluşmasında aldıkları eğitimin ne derece etkin olabileceği araştırılmaktadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Terme Meslek Yüksekokulu'nda öğrenimlerine devam eden öğrencilerin girişimcilik ile ilgili düşüncelerini ve girişimcilik dersi sonunda değişim seyrini belirlemek bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Girişimcilik eğitimi üzerinde daha önce yapılmış çalışmalar bulunmakla birlikte girişimcilik eğitiminin öğrenciler üzerindeki girişimcilik eğilimlerini etkilediği ortaya çıkmaktadır (Alashti & Shiva, 2020, s. 2479-2480; Şen & Keskin, 2024, s. 82-83; Ercan, 2025, s. 579). Ancak bu çalışmada temel olarak ele alınan eğitimin dışında girişimcilik eğilimini etkileyen diğer faktörlerin (büyüdüğü yer, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, anne mesleği, baba mesleği ve aylık gelir) dikkate çok alınmadığı görülmektedir (Balaban & Özdemir, 2008; Seçgin, 2020, s. 811). Çalışmada girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin cinsiyetine, bölümüne, büyüdüğü yere, anne ve baba öğrenim durumuna, anne ve baba mesleğine, aylık ortalama gelire göre ve aldıkları eğitim sonucuna göre girişimcilik ölçek puanlarında değişim seyrini incelenmektedir. Çalışma bu açıdan diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir.

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiden hareketle girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğitiminin ve diğer değişkenlerin girişimcilik eğilimine etkisini test etmeye yönelik araştırmanın hipotezleri geliştirilmiş olup, oluşturulan hipotezler aşağıda yer verilmiştir:

H₁: Cinsiyetin girişimcilik ölçek puanı üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H₂: Okuduğu bölümün girişimcilik ölçek puanı üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H₃: Büyüdüğü yerin girişimcilik ölçek puanı üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H₄: Anne ve baba öğrenim durumunun girişimcilik ölçek puanı üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H₅: Anne ve baba mesleğinin girişimcilik ölçek puanı üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H₆: Aylık Ortalama gelirin girişimcilik ölçek puanı üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H₇: Girişimcilik dersinin girişimcilik ölçek puanı üzerinde anlamlı etkisi vardır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Örneklemi

Girişimcilik ülkelerin kalkınmasında oldukça önemli rol oynamaktadır. Bu durumun farkında olan otoriteler sadece girişimci adaylarını değil aynı zamanda girişimci potansiyeline sahip tüm bireylere çeşitli yöntemlerle destekler vermektedir. Bu amaçla çalışmada bu desteklerden biri sayılabilecek girişimcilik eğitiminin bu eğitimi alan öğrencilerde girişimcilik değişim seyri araştırılmaktadır. Bu bağlamda araştırmada sosyal bilimlerde çokça kullanılan yöntemlerden biri olan nicel araştırma yöntemleri tercih edilmiştir (Onat, 2025, s. 695). Bu doğrultuda, araştırma değişkenlerini ölçmek amacıyla bir anket formu tasarlanmıştır. Hazırlanan anket formu aracılığıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne bağlı tüm Meslek Yüksekokulu'nda girişimcilik dersi alan öğrencilerden veri elde edilmiştir. Araştırmanın evrenini 2024-2025 yılı güz döneminde öğrenim gören Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne bağlı tüm Meslek Yüksekokulu öğrencileri olmakla birlikte, zaman ve mekân kısıtlamasının yanı sıra verilen eğitim farklılıklarının oluşmasını engellemek amacı ile aynı akademisyen tarafından verilen girişimcilik dersini alan Terme Meslek Yüksekokulu öğrencileri örneklem olarak seçilmiştir. Terme Meslek Yüksekokulunda Gıda Kalite Kontrol Bölümünde (23), Lojistik Bölümünde (29), Gıda Teknolojisi Bölümünde (23), Dış ticaret Bölümünde (25), Pazarlama Bölümünde (17), Muhasebe (23) toplamda 140 öğrenci kayıtlı öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırma evreninden %95 güven düzeyinde ve %5 güven aralığı dikkate alınarak, *Sample Size Calculator Programı*'nda yapılan hesaplama sonucunda örneklem büyüklüğü minimum 103 kişi olarak belirlenmiş olup, kayıtlı olan 140 öğrencinin hepsine anketlerin dağıtımı yapılmış olup, dönüş yapmayan, hatalı ya da eksik doldurmalarından dolayı geriye kalan 116 anket değerlendirilmeye alındığından çalışmanın örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu tespit edilmiştir. İlgili bölümlerin araştırmaya dâhil edilmesinin nedeni ve uygun amacının anılan derslerin aynı öğretim görevlisi tarafından verilmesidir.

Araştırmada iki bölümden oluşan anket formundan yararlanılmıştır. Hazırlanan anket formundaki soruların belirlenmesinde ilgili literatür ve bu konuda daha önce gerçekleştirilen çalışmalar dikkate alınmıştır. Anket formunun birinci bölümünde araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, öğrenim gördüğü bölüm, anne ve baba öğrenim durumu, anne ve baba mesleği, büyüdüğü yer ve ailenin ortalama geliri bilgilerinden oluşan (8) soruluk demografik bilgi formu yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde ise öğrencilerin girişimci özelliklerini belirlemek amacıyla Yılmaz & Sünbül (2009) tarafından geliştirilen "Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi" adlı çalışmada oluşturulan Girişimcilik Ölçeği yer almaktadır. Ölçekte beşli likert tipinde (1: Hiçbir zaman; 5: Çok sık) hazırlanmış 36 madde yer almaktadır. Tek boyuttan oluşan ölçekte madde puanlarının toplamı ile elde edilen 36-64 çok düşük girişimcilik, 65-92 düşük girişimcilik, 93-123 orta düzeyde girişimcilik, 124-151 yüksek girişimcilik, 152-180 çok yüksek girişimcilik puanları bireylerin girişimcilik özelliklerinin ifade etmektedir. Ayrıca, çalışmada ölçeğin güvenirlik Cronbach Alpha katsayısı ön testte 0,90; son testte 0,91 olarak tespit edilmiştir. Güvenirlik, bir test ya da anket soruları arasındaki tutarlılığı ve kullanılan ölçeğin araştırılan konuya ne derece uygun olduğunu ifade etmektedir. Güvenirlik analizi ise ölçümde kullanılan anket ya da ölçeklerin güvenirliklerini değerlendirmek için geliştirilmiş bir yöntemdir. Bu araştırmada literatürde güvenirlik analizinde en çok tercih edilen Cronbach Alfa (α) Katsayısı kullanılacak olup, alfa (α) katsayısına göre ölçeğin güvenirliği şöyle yorumlanmaktadır (Kayış, 2009, s. 403-405):

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise güvenilir değildir,

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise güvenilir düşük düzeyde,

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise oldukça güvenilir,

Bu değer ölçeğin oldukça güvenilir katsayısına sahip olduğunu göstermektedir.

Kayıtlı olan 140 öğrencinin hepsine anketlerin dağıtımı yapılmış olup, dönüş yapmayan, hatalı ya da eksik doldurmalarından dolayı geriye kalan 116 anket değerlendirilmeye alınmıştır. Girişimcilik dersi 14 haftayı kapsamakla birlikte, dönem başında yukarıda belirtilen demografik bilgi formu ile Yılmaz & Sünbül (2009) tarafından hazırlanan anket uygulanmış, 14 haftalık eğitim sonunda ise aynı anket tekrar uygulanarak elde edilen veriler ile analiz sonuçları bulunmuştur. Ayrıca çalışma uygulamasının yapılabilmesi için Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden Etik Kurul Yapılabilirlik Kararı alınmıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Veriler, SPSS (Statistical Package Program for Social Science) 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiş olup, ön test ve son testteki ölçek toplam puanlarının normallik sınavında normallik sınavında çarpıklık katsayısı (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları dikkate alınmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarının ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Normal dağılım göstermeyen puanların uygun dönüşümleri (karekök, logaritmik, ters dönüşüm) yapılarak parametrik testler kullanılabileceği gibi normal dönüşüm mümkün olmadığında non-parametrik testler kullanılmalıdır (Büyüköztürk, 2011, s. 24-30). Ön test ve son test puanlarının her ikisinin de normal dağılım gösterdiği tespit edildiğinden ön test ve son test puanlarının karşılaştırılmasında eşleştirilmiş t testinden; puanların cinsiyet, anne mesleğine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden; anne öğrenim durumu, büyüdüğü yer, öğrenim gördüğü bölüm, baba öğrenim durumu, baba mesleği ve aile gelir durumuna göre karşılaştırılmasında tek yönlü ANOVA testinden yararlanılmıştır. ANOVA testinde anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla varyansların homojen olduğu durumlarda (Levene test istatistiğine ait $p > 0,05$) LSD post hoc testinden; varyanslar homojen olmadığı durumlarda Games-Howell post hoc testinden yararlanılmıştır. Analizlerde güven aralığı %95 (anlamlılık düzeyi 0,05 $p < 0,05$) olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine verilen girişimcilik eğitiminin, öğrencilerin girişimcilik bilgi ve tutumu etkisini belirlemek amacıyla Cohen's d etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Cohen's d hesaplamasında aşağıdaki formül kullanılmıştır. Cohen's d istatistiğinde 0,20-0,50 arası "düşük etki"; 0,50-0,80 "orta düzeyde etki"; 0,80 ve üstü "büyük etki" olarak kabul edilmektedir (Cohen, 1988, s. 44-47).

$$d = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{(SS_1 + SS_2)/2}$$

4. Bulgular

4.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine Ait Bulgular

Tablo 1'de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre ilişkin bulgular bütünsel olarak yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	74	63,8
	Erkek	42	36,2
Bölüm	Gıda teknolojisi	21	18,1
	Muhasebe	18	15,5
	Pazarlama	9	7,8
	Gıda kalite kontrol	21	18,1
	Lojistik	25	21,6
	Dış ticaret	22	19,0
Büyüdüğü yer	Köy / kasaba	17	14,7
	İlçe merkezi	39	33,6
	İl merkezi	31	26,7
	Büyükşehir	18	15,5
	Metropol	11	9,5
Anne öğrenim durumu	İlkokul	49	42,2
	Ortaokul	41	35,3
	Lise	26	22,4
Baba öğrenim durumu	İlkokul	30	25,9
	Ortaokul	34	29,3
	Lise	42	36,2
	Üniversite	10	8,6
Anne mesleği	Ev hanımı	92	79,3
	Diğer	24	20,7
Baba mesleği	Memur	12	10,3
	Esnaf	22	19,0
	Diğer	82	70,7
Ailenin aylık ortalama geliri	17.000 TL ve altı	22	19,0
	17.001 TL - 25.000 TL	30	25,9
	25.001 TL - 35.000 TL	25	21,6
	35.001 TL - 50.000 TL	25	21,6
	50.001 TL ve üstü	14	12,1

Araştırmaya katılan 116 üniversite öğrencisinin %63,8'i kadın, %36,2'si erkektir. Katılımcıların %18,1'i gıda teknolojisi bölümünde, %15,5'i muhasebe, %7,8'i pazarlama, %18,1'i gıda kalite kontrol, %21,6'sı lojistik, %19'u dış ticaret bölümünde öğrenim görmektedir. Katılımcıların %14,7'sinin büyüdüğü yer köy/kasaba, %33,6'sının ilçe merkezi, %26,7'sinin il merkezi, %15,5'inin büyükşehir, %9,5'inin büyüdüğü yer metropollerdir. Katılımcıların %42,2'sinin annesi ilkokul düzeyinde öğrenim görmüş, %35,3'ünün ortaokul, %22,4'ünün annesi lise düzeyinde öğrenim görmüştür. Katılımcıların %25,9'unun babası ilkokul düzeyinde öğrenim görmüş, %29,3'ünün ortaokul, %36,2'sinin lise, %8,6'sının babası üniversite düzeyinde öğrenim görmüştür. Katılımcıların %79,3'ünün annesi ev hanımı, %20,7'sinin annesi diğer meslek grubundadır. Katılımcıların %10,3'ünün babası memur, %19'unun esnaf, %70,7'sinin babası diğer meslek grubundadır. Katılımcıların %19'unun ailesinin aylık ortalama geliri 17.000 TL ve altı, %25,9'unun 17.001-25.000 TL, %21,6'sının 25.001-35.000 TL, %21,6'sının 35.001-50.000 TL, %12,1'inin ailesinin aylık ortalama geliri 50.001 TL ve üstüdür.

4.2. Girişimcilik Ölçeği Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Tablo 2'de girişimcilik ölçeğinde yer alan maddelerin ön test puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 2. Girişimcilik Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Ön Test Puanları

Girişimcilik maddeleri	X	SS
1-İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	4,19	0,82
2-Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.	4,16	0,68
3-İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm.	3,60	0,86
4-İşlerimde kendi kararlarımı etkilidir.	3,86	0,86
5-Kendi işimi kurabilirim.	3,34	1,12
6-İşten zorunlu olarak ayrılırsam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.	3,72	0,85
7-Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.	3,95	0,88
8-Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.	3,70	1,14
9-Denemediklerimi denemekten çekinmem.	3,85	0,99
10-Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim.	3,91	0,89
11-Arkadaşlarıma değişik iş projelerden söz ederim.	3,09	1,02
12-Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.	3,30	0,87
13-Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem	3,49	0,99
14-Hayatımı dış etkenlere bırakmam	3,74	1,01
15-Kararlarımın hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.	4,18	0,73
16-Risk almaktan çekinmem	3,72	1,00
17-Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim.	3,72	0,82
18-Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	3,58	0,96
19-Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	3,40	0,90
20-Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	3,18	0,97
21-Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.	3,14	0,99
22-Yeterli çabayla, her türlü sorunu ortadan kaldırabiliriz.	3,90	0,88
23-Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.	3,74	0,87
24-Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.	3,68	1,01
25-Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.	3,47	1,05
26-Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.	3,67	1,01
27-Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.	3,64	0,86
28-Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.	3,88	0,87
29-Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	3,55	0,84
30-İşimde ve çalışmalarımın ortaya çıkan değişimlere açıgımdır.	3,79	0,86
31-İşimi severek ve azimle yaparım.	4,03	0,75
32-İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.	3,78	0,88
33-İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.	4,05	0,89
34-Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	3,75	0,88
35-İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.	3,69	0,85
36-Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.	3,72	0,87

Girişimcilik ölçeğinde yer alan maddelerin ön test puanları incelendiğinde en yüksek puana sahip maddelerin sırasıyla “1-İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım” (4,19±0,82), “15-Kararlarımın hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum” (4,18±0,73), “2-Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım” (4,16±0,68), “33-İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim” (4,05±0,89), “31-İşimi severek ve azimle yaparım” (4,03±0,75) olduğu tespit edilmiştir. En düşük puana sahip maddeler “20-Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım” (3,18±0,97), “21-Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim” (3,14±0,99), “11-Arkadaşlarıma değişik iş projelerden söz ederim” (3,09±1,02) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3’te girişimcilik ölçeğinde yer alan maddelerin son test puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Girişimcilik Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Son Test Puanları

Girişimcilik maddeleri	X	SS
1-İşimde geçmiş performansımın daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	4,36	0,74
2-Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.	4,35	0,73
3-İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm.	4,21	0,69
4-İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.	4,10	0,82
5-Kendi işimi kurabilirim.	3,85	1,01
6-İşten zorunlu olarak ayrılırsam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.	4,06	0,77
7-Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.	4,03	0,85
8-Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.	4,00	0,93
9-Denemediklerimi denemekten çekinmem.	4,00	0,87
10-Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim.	4,05	0,81
11-Arkadaşıma değişik iş projelerden söz ederim.	3,63	0,95
12-Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.	3,63	0,96
13-Arkadaşımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem	3,75	0,98
14-Hayatımı dış etkenlere bırakmam	3,87	0,98
15-Kararlarımın hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.	4,16	0,79
16-Risk almaktan çekinmem	4,00	0,87
17-Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabiliyorum.	3,96	0,71
18-Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	3,83	0,91
19-Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	3,77	0,85
20-Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	3,70	0,90
21-Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.	3,54	0,95
22-Yeterli çabayla, her türlü sorunu ortadan kaldırabiliriz.	4,00	0,86
23-Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.	3,94	0,90
24-Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.	3,97	0,88
25-Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.	3,82	1,03
26-Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.	4,05	0,96
27-Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.	4,05	0,87
28-Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.	4,09	0,85
29-Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	3,99	0,83
30-İşimde ve çalışmalarımın ortaya çıkan değişimlere açıgımdır.	4,14	0,73
31-İşimi severek ve azimle yaparım.	4,22	0,76
32-İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.	4,15	0,83
33-İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.	4,22	0,79
34-Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	3,97	0,89
35-İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.	4,11	0,81
36-Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.	4,22	0,85

Girişimcilik ölçeğinde yer alan maddelerin son test puanları incelendiğinde en yüksek puana sahip maddelerin sırasıyla “1-İşimde geçmiş performansımın daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım” (4,36±0,74), “2-Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım” (4,35±0,73), “31-İşimi severek ve azimle yaparım” (4,22±0,76), “33-İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim” (4,22±0,79), “36-Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür” (4,22±0,85), “3-İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm” (4,21±0,69) olduğu tespit edilmiştir. En düşük puana sahip madde ise “21-Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim” (3,54±0,95) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4’te girişimcilik ölçeği ön test ve son test toplam puanlarına ait betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 4. Girişimcilik Ölçeği Ön Test ve Son Test Betimsel İstatistikleri

Test Zamanı	n	Min.	Maks.	$\bar{X}$	SS	Çarpıklık	Basıklık
Ön test	116	36	180	133,11	16,19	-0,316	0,289
Son test	116	36	180	143,78	15,40	-0,607	0,519

Eğitim öncesi (ön test) girişimcilik ölçek ortalama 133,11±16,19; eğitim sonrası (son test) girişimcilik ortalama puanı 143,78±15,40 olarak tespit edilmiştir. Ölçekten elde edilebilecek en düşük (36) ve en yüksek (180) puanlara göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin eğitim öncesi girişimcilik düzeyi orta düzeyde ($100 \times [133,11-36]/[180-$

36]=%67,4); eğitim sonrası girişimcilik düzeyi yüksek düzeydedir ($100 \times [143,78-36] / [180-36] = \%74,8$). Ön test ve son test puanlarının her ikisi de normal dağılım gösterdiğinden puanların karşılaştırmasında eşleştirilmiş t testinden yararlanılacaktır.

4.3. Girişimcilik Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Tablo 5'te girişimcilik ölçeği puanlarının demografik değişkenlere göre karşılaştırılmasına sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 5. Girişimcilik Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Demografik Değişken	$\bar{X} \pm SS$	t / F	p	Anlamlı Fark
Cinsiyet		-2,212	0,029	
Kadın	130,65±17,01			
Erkek	137,45±13,76			
Bölüm		1,582	0,171	
A-Gıda teknolojisi	130,81±15,32			
B-Muhasebe	130,72±14,14			
C-Pazarlama	138,11±13,90			
D-Gıda kalite kontrol	129,43±16,53			
E-Lojistik	131,48±16,08			
F-Dış ticaret	140,59±17,99			
Büyüdüğü yer		0,529	0,715	
A-Köy / kasaba	133,53±10,55			
B-İlçe merkezi	132,92±17,83			
C-İl merkezi	131,16±16,13			
D-Büyükşehir	137,78±14,77			
E-Metropol	131,00±20,47			
Anne öğrenim durumu		1,070	0,347	
A-İlkokul	130,84±16,27			
B-Ortaokul	133,71±15,52			
C-Lise	136,46±16,99			
Baba öğrenim durumu		0,996	0,398	
A-İlkokul	129,67±16,05			
B-Ortaokul	134,73±15,94			
C-Lise	132,88±16,63			
D-Üniversite	138,90±15,43			
Anne mesleği		1,523	0,131	
Ev hanımı	134,21±15,77			
Diğer	128,41±17,44			
Baba mesleği		0,540	0,584	
A-Memur	137,42±15,97			
B-Esnaf	133,77±14,95			
C-Diğer	132,30±16,61			
Ailenin aylık ortalama geliri		5,018	0,001	E>A,B,C,D D>A,B,C
A-17.000 TL ve altı	128,00±19,85			
B-17.001 TL - 25.000 TL	130,47±13,65			
C-25.001 TL - 35.000 TL	125,20±13,56			
D-35.001 TL - 50.000 TL	139,24±13,77			
E-50.001 TL ve üstü	143,57±14,87			

Tablo 5'deki bulgulara göre:

H₁ Kabul: Girişimcilik ölçeği puanlarının katılımcıların cinsiyetine göre anlamlı farklılık gösterdiği ($t=-2,21$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların girişimcilik puanı, kadın katılımcıların puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

H₂ Ret: Girişimcilik ölçeği puanlarının okuduğu bölüme göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

H₃ Ret: Girişimcilik ölçeği puanlarının büyüdüğü yere göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

H₄ Ret: Girişimcilik ölçeği puanlarının anne ve baba öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

H₅ Ret: Girişimcilik ölçeği puanlarının anne ve baba mesleğine göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

H₆ Kabul: Girişimcilik ölçeği puanlarının ailenin aylık ortalama gelirine göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=5,02$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;

- Ailesinin aylık ortalama geliri 50.001TL ve üstü olan katılımcıların girişimcilik puanı, ailesinin aylık ortalama geliri 50.000 TL altı olan katılımcıların puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

- Ailesinin aylık ortalama geliri 35.001TL ve üstü olan katılımcıların girişimcilik puanı, ailesinin aylık ortalama geliri 35.000 TL altı olan katılımcıların puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.4. Girişimcilik Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Tablo 6'da girişimcilik ölçeği ön test ve son test puanlarının karşılaştırılmasına ait eşleştirilmiş t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 6. Girişimcilik Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırması

Eşleştirme	n	Fark			Etki Büyüklüğü			
		$\bar{X}$	SS	SH	t	p	d	Sonuç
Ön Test - Son Test	116	-10,67	9,79	0,91	-11,74	0,000	0,676	Orta düzeyde etki

Tablo 6'daki bulgularına göre:

H₇ Kabul: Girişimcilik ölçeği ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ($t=-11,74$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Eğitim sonrası girişimcilik ölçek puanı, eğitim öncesi puana göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Etki büyüklüğü incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine verilen girişimcilik eğitiminin, öğrencilerin girişimciliği üzerindeki etkisinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

5. Sonuç

Girişimcilik faaliyetleri ekonomik kalkınma için önemli bir aktör haline gelmektedir. Bu durum girişimci olabilme ihtimali taşıyan aday bireylerin bu yönde eğitim almaları için otoriteler tarafından desteklendiğini göstermektedir. Girişimcilik eğitimi bireylerin iş kurma süreçleri, pazar analizi, finans yönetimi ve iş planı oluşturma gibi birçok konuda bilgi ve becerilerini arttırmaktadır (Harrison & Leitch, 1994, s. 112-115). Aynı zamanda eğitimlerin katılımcılarda girişimciliğe karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği ve girişimcilik ruhunu teşvik ettiği de görülmektedir (Yelkikalan vd., 2010, s. 52-55). Bu durum girişimci aday bireylerin risk alma ve yenilikçilik konularında daha açık hale gelmelerine yardımcı olabilmektedir (Alashti & Shiva, 2020, s. 2479-2480).

Bu amaçla çalışmada, Terme Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğitimi sonucunda girişimcilik eğilimlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada 6 farklı bölümde öğrenim gören 116 öğrenci üzerinde anket uygulanmış, anket sonuçları analiz edilerek sonuçlar yorumlandığında, girişimcilik ölçeği ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ($t=-11,74$; $p<0,05$) tespit edilerek, eğitim sonrası girişimcilik ölçek puanı, eğitim öncesi puana göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve etki büyüklüğü incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine verilen girişimcilik eğitiminin, öğrencilerin girişimciliği üzerindeki etkisinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, katılımcılarda girişimcilik ölçeği puanlarının cinsiyetine göre anlamlı farklılık gösterdiği ($t=-2,21$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların girişimcilik puanı, kadın katılımcıların puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve girişimcilik ölçeği puanlarının okuduğu bölüme, büyüdüğü yere, anne ve baba öğrenim durumuna, anne ve baba mesleğine göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) belirlenmiştir. Girişimcilik ölçeği puanlarının ailenin aylık ortalama gelirine göre ise anlamlı farklılık gösterdiği ($F=5,02$; $p<0,05$) tespit edilmiş olup, ailesinin aylık ortalama

geliri 50.001TL ve üstü olan katılımcıların girişimcilik puanı, ailesinin aylık ortalama geliri 50.000 TL altı olan katılımcıların puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine, ailesinin aylık ortalama geliri 35.001TL ve üstü olan katılımcıların girişimcilik puanı, ailesinin aylık ortalama geliri 35.000 TL altı olan katılımcıların puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın sonucunda, girişimcilik eğitimi, girişimcilik niyetini ve becerilerini geliştirmek için girişimcilik ekosisteminin bir parçası olarak geleceğin girişimcilerini yetiştirme konusunda rol sahibi olduğu belirlenmektedir (Şen & Keskin, 2024, s. 82-83; Ercan, 2025, s. 579). Araştırmanın sonucuna benzer literatürde çalışmalar bulunmakla birlikte, Tağraf & Halis (2008) verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin girişimciliğe bakış açılarını olumlu etkileyebileceğini dile getirmiştir. Balaban & Özdemir (2008) eğitim ve özel anlamda girişimcilik eğitimi, girişimcilik eğiliminin ortaya çıkmasında gerek şart olmasına karşılık yeter şart olarak değerlendirilmemesi gerektiğini belirtmektedir. Matlay (2008), girişimcilik eğitimi alanların sadece eğitim ile değil başka teşviklerle ile de desteklenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Johansen & Schanke (2013), girişimcilik eğitiminin sosyal etkisi de göz ardı edilmemesi gerektiğini, girişimler toplumun çeşitli ihtiyaçlarına yanıt verebilirken; kadınların iş gücüne katılımını artırmak veya gençlerin istihdam edilmesine yönelik fırsatlar sunmak gibi önemli sosyal değişimleri teşvik ettiğini, bu nedenle de eğitim programları aracılığıyla yetiştirilen girişimler toplumda genel refah düzeyini yükseltebileceğini iddia etmiştir. Tanrıverdi vd. (2016) ise Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisinin incelenmesi adlı çalışmada eğitimin eğilimi açığa çıkarmada tek başına yeterli olmadığını tespit etmiştir. Aurik & Astri (2018) girişimcilik eğitimi, bireylerin bu değişime ayak uydurmasını ve dijital platformlarda başarılı olabilmesini sağladığını belirtmiştir. Aksoy vd. (2019) girişimcilik eğitimlerin, ilk olarak, bireylere girişimci olmak için gerekli olan temel bilgi birikimini sunduğunu ve girişimci adayları eğitim programları ile iş planı hazırlama, piyasa analizi yapma, finans yönetimi gibi konularda bilgi edinebilme imkanına sahip olabileceğini belirtmektedir. Ratten & Jones (2021), girişimcilik eğitiminin girişimci adaylarına faydası olmakla birlikte bu eğitimlere çeşitli paydaşlarında katılım sağlaması gerektiğini belirtmektedir. Perez vd. (2024) girişimcilik eğitiminin öğrencilerde etkileri daha belirgin olan yenilikçiliği, proaktifliği ve risk almayı geliştirdiğini iddia etmiştir.

Eğitimin bireylerde etkilerini güçlü bir şekilde ortaya çıkması için eğitim yelpazesinin kalitesi, içerik ve dağıtım etkinliği gibi kritik öneme sahip faktörler de göz önüne alınması gerekmektedir. Çalışmada girişimcilik eğitiminin teorik anlatım tarafı incelenmekle birlikte, olumlu sonuçların ortaya çıkması bu konuda eğitimlerin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu ve benzeri çalışmalar gelecekte bu yönde atılması gereken adımların ne olması gerektiği ile ilgili otorite sahiplerine yön gösterici olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akca, M. (2020). Girişimcilikten girişimci liderliğe. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 6(2), 80-89.
- Aksoy, B., Koçancı, M., & Namal, M. K. (2019). Girişimcilik motivasyonu: uygulamalı girişimcilik eğitimi katılımcıları örneği. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 26(1), 109-129.
- Alashti, R. B., & Shiva, M. V. (2022). Key factors affecting entrepreneurial tendency among teenagers, a mixed-methods study. *NeuroQuantology*, 20(20), 2478-2487.
- Arseven, A. (2016). Öz yeterlilik: Bir kavram analizi. *Electronic Turkish Studies*, 11(19), 63-80.
- Asuman, A. S., (2014). Türkiye’de girişimcilik ve Türk girişimci profili üzerine bir analiz. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 21(2), 41-58.
- Audretsch, D. (2012). Entrepreneurship research. *Management Decision*, 50(5), 755-764.

- Aurik, G., & Astri, G. (2018). An analysis of differences in students 'entrepreneurial competencies between the management and entrepreneurship study programmes at the school of business and management (SBM) Institut Teknologi Bandung (ITB). *Journal of Entrepreneurship Education*, 21(4), 1-11.
- Bakırtaş, H., & Tekinşen, A. (2006). E-ticaretin girişimcilik üzerindeki etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 125-138.
- Balaban, Ö., & Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3 (2), 133-147.
- Bekâr, İ., & Korkut, D. S. (2006). Girişimcinin özellikleri ve ekonomideki önemi. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 2(2), 116-124.
- Bilge, H., & Bal, V. (2012). Girişimcilik eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 131-148.
- Brown, C., & Thornton, M. (2013). How entrepreneurship theory created economics. *Quarterly Journal of Austrian Economics*, 16(4), 401-419.
- Bozkurt, Ö. (2022). Endüstri 4.0 bağlamında girişimcilik 4.0 ve başarı faktörleri: Bir model önerisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24(42), 223-240.
- Bulut, Ç., & Aslan, G. (2014). Üniversitelerde girişimcilik eğitimi. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(27), 1-20.
- Büyükköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. PEGEM Akademi: Ankara.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Lawrence Erlbaum Associates. New Jersey: Hillsdale
- Colbert, F. (2003). Entrepreneurship and leadership in marketing the arts. *International Journal of Arts Management*, 6(1), 30-39.
- Diandra, D., & Azmy, A. (2020). Understanding definition of entrepreneurship. *International Journal of Management, Accounting and Economics*, 7(5), 235-241.
- Dorin, C., & Alexandru, G. S. (2014). Dynamics of the entrepreneurship concept. Literature review. *The Annals of the University of Oradea*, 23(1), 443-451.
- Duran, H., (2018). Türkiye’de devletin girişimcilik destekleri ve seçilmiş bazı değişkenlerin yeni firma doğum oranı üzerine etkisi. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 68-85.
- Ercan, S. (2025). Sabit maaş mı? Risk almak mı? Girişimcilik eğitiminin lisans öğrencileri üzerindeki etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 23(55), 567-587.
- Harrison, R. T., & Leitch, C. M. (1994). Entrepreneurship and leadership: The implications for education and development. *Entrepreneurship & Regional Development*, 6(2), 111-125.
- Henry, C., Hill, F., & Leitch, C. (2005). Entrepreneurship education and training: can entrepreneurship be taught? Part I. *Education+ Training*, 47(2), 98-111.
- Johansen, V., & Schanke, T. (2013). Entrepreneurship education in secondary education and training. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 57(4), 357-368.
- Kayalar, M., & Yıldız, S. (2017). Uluslararası göç sonrası ortaya çıkan girişimcilik türleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1), 55-62.
- Kayış, A. (2009). *Güvenilirlik analizi (Reliability analysis)*. Asil Yayın Dağıtım: Ankara.
- Ketchen Jr, D. J., Short, J. C., & Combs, J. G. (2011). Is franchising entrepreneurship? Yes, no, and maybe so. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(3), 583-593.
- Marcu, G., Iordanescua, C., & Iordanescua, E. (2012). The influence of the psychological factors upon the entrepreneurial tendency in crisis environments. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 33, 473-477.
- Martin, S. K. (1995). An entrepreneurial bent for a service profession. *Journal of Academic Librarianship*, 21(6), 473-474.
- Marvel, M. R., Davis, J. L., & Sproul, C. R. (2016). Human capital and entrepreneurship research: A critical review and future directions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 40(3), 599-626.
- Matlay, H. (2008). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial outcomes. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15(2), 382-396.
- McDaniel, B. A. (2000). A survey on entrepreneurship and innovation. *The Social Science Journal*, 37(2), 277-284.

- Mitchell, B. C. (2004). Motives of entrepreneurs: A case study of South Africa. *The Journal of Entrepreneurship*, 13(2), 167-183.
- Molina, J. A. (2020). Family and entrepreneurship: New empirical and theoretical results. *Journal of Family and Economic Issues*, 41(1), 1-3.
- Nambisan, S. (2017). Digital entrepreneurship: Toward a digital technology perspective of entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(6), 1029-1055.
- Onat, G. (2025). Yerel gıda tüketim değerinin sürdürülebilir turizm kalkınmasına etkisi: Turizm işletmelerinde bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 689-707.
- Oosterbeek, H., Van Praag, M., & Ijsselstein, A. (2010). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurship skills and motivation. *European Economic Review*, 54(3), 442-454.
- Önel, A. (2018). Girişimci öğrenciler ve öğretmenlerle girişimci Türkiye'ye. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 256-286.
- Özbey, M. D., & Yıldız, A. (2022). Sürdürülebilir kırsal kalkınmada mikro kredinin kadın girişimciliğine etkisi: İzmir örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 121-142.
- Özdemir, P. (2016). Girişimcilik eğitimi ve üniversitelerimiz. *Journal of Entrepreneurship & Development/Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(1), 224-240.
- Özsungur, F. (2020). İç girişimcilikte kör noktaların tespitine yönelik nitel bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(2), 372-384.
- Perez, J. P., Martins, I., Mahauad, M. D., & Sarango-Lalangui, P. O. (2024). A bridge between entrepreneurship education, program inspiration, and entrepreneurial intention: The role of individual entrepreneurial orientation. Evidence from Latin American emerging economies. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 16(2), 288-310.
- Phan, P. H. (2004). Entrepreneurship theory: Possibilities and future directions. *Journal Of Business Venturing*, 19(5), 617-620.
- Phillips, W., Lee, H., Ghobadian, A., O'regan, N., & James, P. (2015). Social innovation and social entrepreneurship: A systematic review. *Group & Organization Management*, 40(3), 428-461.
- Ratten, V., & Jones, P. (2021). Covid-19 and entrepreneurship education: Implications for advancing research and practice. *The International Journal of Management Education*, 19(1), 1-10.
- Seçgin, Y. (2020). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 803-827.
- Shekhar, P., Aileen, H. S., & Libarkin, J. (2018). Understanding student participation in entrepreneurship education programs: A critical review. *International Journal of Engineering Education*, 34(3), 1060-1072.
- Şen, G., & Keskin, R. (2024). Girişimcilik eğitimi alan kişilerin girişimcilik özellikleri ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki üzerine bir araştırma: Şile Bezi Kolektif Tasarım Merkezi örneği. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 8(14), 73-85.
- Tağraf, H., & Halis, M. (2008). Üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin "girişimsel öz yetkinlik" algısı üzerindeki etkisi: bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 91-111.
- Tang, L., & Koveos, P. E. (2004). Venture entrepreneurship, innovation entrepreneurship, and economic growth. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 9(2), 162-172.
- Tanrıverdi, H., Bayram, G. N., & Alkan, M. (2016). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkisinin incelenmesi. *Journal of Entrepreneurship & Development/Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(1), 1-29.
- Thornton, P. H. (1999). The sociology of entrepreneurship. *Annual Review of Sociology*, 25(1), 19-46.
- Uygun, M., Mete, S., & Güner, E. (2012). Genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ve girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkiler. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 145-156.
- Widana, L. A. S. C., & Darma, G. S. (2021). Measuring the passion of entrepreneurship spirit on students in industrial revolution era 4.0. *Journal of Business on Hospitality and Tourism*, 7(2), 224-234.
- Yelkikalan, N., Akatay, A., Yıldırım, H. M., Karadeniz, Y., Köse, C., Koncagül, Ö., & Özer, E. (2010). Dünya ve Türkiye üniversitelerinde girişimcilik eğitimi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2010(2), 51-59.
- Yolcu, İ. U. (2017). Girişimcilik ve liderliğe farklı bir bakış: girişimci liderlik. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (60), 182-195.

Yüksel, M., & Karavardar, G. (2022). Girişimci liderliğin örgütsel yenilik üzerindeki etkisinde çalışanların inovasyon davranışları: teorik bir çerçeve. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 191-207.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Yoktur.

Yazar Katkısı: Muhammet YÜKSEL (%100)

Conflict of Interest: None.

Funding: None

Ethical Approval: None.

Author Contributions: Muhammet YÜKSEL (100%)

The Effect of Entrepreneurship Course on Entrepreneurship Tendency: A Study on Vocational School Students

Muhammet Yüksel

Extended Abstract

After the industrial revolutions, the transition to the information age has been relatively rapid. The economic and social changes that took place for centuries have been realized in a very short time after the industrial revolutions, and these changes have enabled alternative ways of economic development to be found in every respect. Entrepreneurs have emerged as an important option after the revolutions for the development of countries and their significant economic gains. While entrepreneurship is the process of reorganizing new organizational structures, production systems, and the relations of the environments in which they do business, it can also be considered as the ability to use information technologies effectively for the realization of flexibility and agility for organizations (Thornton, 1999, p. 22; Bozkurt, 2022, p. 225). In developing countries such as Turkey, such capabilities are highly valued, and incentives are given to such initiatives by the state (Özsungur, 2020, p. 373-375). One of the important reasons for incentivizing entrepreneurs is that they can solve regional and global employment problems and their economic contributions (Widana & Darma, 2021, p. 226). Bulut and Arslan (2014), in their study titled Entrepreneurship Education in Universities, state that gaining entrepreneurial spirit in individuals is a paradigm that local and national governments, policymakers, and international organizations emphasize (Bulut & Arslan, 2014, p. 2).

Entrepreneurship plays an important role in the economic development of societies. This role causes the concept to attract the attention of many structures with public and economic autonomy (Phan, 2004, p. 618-620; Brown & Thornton, 2013, p. 403-405; Akca, 2020, p. 81). While an entrepreneur can be defined as a person who innovates what is needed to achieve a goal and manages this process well, entrepreneurship can also be explained as the process of innovations made by taking more risks. The basic understanding of entrepreneurship is seen as the totality of risks to be taken for innovation in order to seize opportunities or to gain a competitive advantage (McDaniel, 2000, p. 280). It also plays an important role in terms of social development (Brown & Thornton, 2013, p. 403-405). Entrepreneurial disposition is a set of psychological and social factors determining individuals' potential to become entrepreneurs (Bilge & Bal, 2012, p. 132-134). The essential components of entrepreneurial disposition include risk-taking willingness, innovativeness, self-efficacy, belief, and determination (Martin, 1995, p. 473-474). While willingness to take risks refers to the capacity to act bravely in the face of uncertainties, innovativeness includes the ability to see the deficiencies in existing products or services and to offer solutions to them (Uygun et al., 2012, p. 146-148). Self-efficacy belief refers to an individual's confidence in his/her abilities, a critical factor affecting the decision to venture (Arseven, 2016, p. 65-69). The education system will play an important role in laying the foundations of successful entrepreneurship activities in the future, and encouraging policies for young people should be implemented. The place of entrepreneurship will always be indispensable in the world economy, enriched with individuals who can think goal-oriented and realize their innovative talents (Bulut & Arslan, 2014, p. 5-7). Entrepreneurship courses and competitions offered at universities to acquire the necessary knowledge for startups are important.

The study aims to address and examine the entrepreneurship tendency, which is accepted as one of the main economic development factors, helping the employment of young people and the social progress of countries regarding Vocational School students. It is investigated to what extent the education they receive can be effective in the formation of entrepreneurial tendencies of Vocational School students studying in different departments in a period when their professional choices begin to be determined, and plans are made for their careers. The primary purpose of this research is to determine the thoughts of the students who continue their education at Ondokuz Mayıs University Terme Vocational High School about entrepreneurship and the course of change at the end of the entrepreneurship course.

Although the population of the research is all Vocational High School students of Ondokuz Mayıs University studying in the fall semester of 2024-2025, the students of Terme Vocational High School, who take the entrepreneurship course given by the same academician, were selected as a sample in order to prevent the differences in the education given in addition to time and space restrictions. A total of 140 students enrolled in the Food Quality Control Department (23),

Logistics Department (29), Food Technology Department (23), Foreign Trade Department (25), Marketing Department (17), and Accounting (23) in Terme Vocational High School were surveyed.

A questionnaire form consisting of two parts was utilized in the research. In the first part of the questionnaire form, there is a demographic information form consisting of (8) questions about the gender of the students participating in the research, the department they are studying, mother and father's education status, mother and father's occupation, where they grew up and the average income of the family. In the second part of the questionnaire form, there is the Entrepreneurship Scale developed by Yılmaz & Sünbül (2009) in their study titled "Development of Entrepreneurship Scale for University Students" to determine the students' entrepreneurial characteristics. The scale includes 36 items prepared in a five-point Likert type (1: Never; 5: Very often). In the scale consisting of one dimension, 36-64 very low entrepreneurship, 65-92 low entrepreneurship, 93-123 moderate entrepreneurship, 124-151 high entrepreneurship, and 152-180 very high entrepreneurship scores obtained by the sum of item scores express the entrepreneurial characteristics of individuals. In addition, the reliability Cronbach Alpha coefficient of the scale in the study was found to be 0.90 in the pre-test and 0.91 in the post-test. The questionnaires were distributed to all 140 enrolled students, and the remaining 116 questionnaires were evaluated due to non-returns and incorrect or incomplete fillings. Although the entrepreneurship course covers 14 weeks, the demographic information form mentioned above and the questionnaire prepared by Yılmaz & Sünbül (2009) were applied at the beginning of the semester. At the end of the 14-week training, the same questionnaire was applied again, and the analysis results were found with the data obtained. In addition, the Ethics Committee's Feasibility Decision was obtained from Ondokuz Mayıs University to implement the study.

In the study, a questionnaire was applied to 116 students studying in 6 different departments. When the results of the questionnaire were analyzed and interpreted, it was determined that the entrepreneurship scale scores of the participants showed a significant difference according to their gender ($t=-2.21$; $p<0.05$). It was determined that the entrepreneurship score of male participants was significantly higher than the score of female participants and that the entrepreneurship scale scores did not differ significantly ($p>0.05$) according to the department they studied, where they grew up, mother and father's education status, mother and father's profession. It was determined that the entrepreneurship scale scores showed a significant difference according to the average monthly income of the family ($F=5.02$; $p<0.05$), and the entrepreneurship score of the participants whose family's average monthly income was 50.001 TL and above was significantly higher than the score of the participants whose family's average monthly income was below 50.000 TL.

Again, it was determined that the entrepreneurship score of the participants whose family's average monthly income was 35,001 TL and above was significantly higher than those whose family's average monthly income was below 35,000 TL. In addition, it was determined that there was a significant difference between the entrepreneurship scale pre-test scores and post-test scores ($t=-11.74$; $p<0.05$), the post-training entrepreneurship scale score was significantly higher than the pre-training score, and when the effect size was examined, it was determined that the effect of entrepreneurship training given to the university students participating in the research on the entrepreneurship of the students was moderate.